

Märkused Võllaste detailplaneeringu kohta

Võllaste detailplaneeringut vaadates jääb esialgu mulje, nagu oleks puhkeala planeeritud lagedale põllule. Ometi on Võllaste näol tegemist omalaadse taimestikuga aru-puisniiduga ja planeeringu koostamisel olekski tulnud lähtuda kõigepealt sellest.

Suusaradade ala

Võllaste on arvatavasti üks suurimaid halli käpa *Orchis militaris* leiukohtasid Järvamaal. Koeru maantee ja Nupu tuka vahelisel alal kasvab umbes 1000 isendit (2005. aasta juunis loendasin üle 800 õitseva taime). Samuti kasvab alal harilik käöraamat *Gymnadenia conopsea* (sama aasta juunis umbes 20 õitsevat taime, seda on kindlasti rohkem). Arvatavasti leiab hoolikamal otsimisel ka mõne suure käopõlle *Listera ovata*, kahelehise käokeele *Platanthera bifolia* ning paar liiki sõrmkäppasid *Dactylorhiza*. Kõik need kuuluvad kaitsealuste taimede III kategooriaasse. Lisaks sellele esineb alal II kaitsekategooriasse kuuluv kaunis kuldking *Cypripedium calceolus*.

Kuldking

Kuldkinga kasvukoht tuleks täpsustada ning hoolitseda, et sellega puhkeala väljaehitamisel midagi ei juhtuks. Looduskaitseaduse § 55 (7) järgi on II kaitsekategooria taimede ... kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine keelatud. Samas ei tohiks kasvukoht ka võsastuda.

Järgmine probleem on see, mis võib leiukohaga juhtuda, kui seal hakkab käima palju huvilisi. Ilmselt on vajalik mingi järelevalve.

Hall käpp ja teised käpalised

Looduskaitseaduse § 55 (8) järgi on keelatud III kaitsekategooria taimede ... hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Seega peaks planeeringu suvel veel korra üle vaatama ja kaaluma, kui palju käpalisi jääb kavandatavate ehitiste, juurdepääsuteede, parklate, telkimisala ja muude rajatiste alla ning suurema kahju vältimiseks võib-olla midagi muutma.

Üks lahendusi, mille peaks Keskkonnametiga kooskõlastama, võiks olla tööde piirkonnast käppade ümberistutamine /LKS §58 (5)/. Seda on varemgi omaalgatuslikult tehtud (näha on mitmeid kaevamisjälgi, samuti oli 2005. a. mais osa elujõulisemaid taimi märgistatud). Ilmselt kasvab halli käppa mitmes Järva-Jaani koduaias. Ka nüüd võiks kaaluda käppade ümberistutamist Võllaste piirides, aga miks mitte ka mujale sobivale kasvukohale.

Puhkeala hooldamisel peaks vältima ka ala **võsastumist**, see tooks kaasa käpaliste hävimise, nagu seda on juhtunud mitmel pool, ka Karinul. Suusarajad oleksid kindlasti hea võimalus võsa vaos hoida.

Kuna minu viimased loendusandmed on 5 aastat vanad, siis peaks juunis-juulis ala paar korda läbi käima ja käpaliste kasvualad üle vaatama.

Lisavõimalused

1) Fototurism

Hall käpp kasvab meil oma levila põhjapiiril, juba Soomes on see liik haruldane. Arvestades valla häid sidemeid Soomega, võiks mõelda, kuidas meelitada meile soome taimehuvilisi, kes sooviksid käpalisi pildistada (see on mujal üsna populaarne tegevus). Käpalisi leidub ka järve ääres, kokku kasvab Järva-Jaani ümbruses umbes kolmandik meie käpalistest, ligi kümme-kond liiki.

2) Maastikupark

Võllaste taimekooslust arvestades oleks võimalik sellest alast kujundada omalaadne maastikupark, kus olemasolevat puu- ja põõsarinnet muutes ja täiendades võiks tutvustada suurt osa kodumaiseid puid-põõsaid. Hästi sobiksid siia ka omamaiste puude vormid ja sordid, näiteks kuuse kerajad ja leinavormid, punaselehine vaher, punaselehine harilik tamm, lõhislehine pärn jt. See nõuaks olemasoleva dendrofloora kaardistamist ja selle alusel pikaajalisema tegevuskava koostamist.

Grillimis- ja telkimisala

väljaehitamine aitaks kindlasti korrastada Nupu tukka. Selle servades kasvab samuti mõni hall käpp, osa kasvualast künti läinud sügisel üles. Tukas endas kasvab hariliku haava *Populus tremula* **kollaselehine isend**. Mul ei ole aimu, kas püsiv värvus on põhjustatud mullastikutingimustest või mõnest haigusest. Või on tegemist loodusliku mutatsiooniga, sel juhul võiks sel puul olla aianduslikku väärtust. Ilmselt tuleks enne kujundusraiet võtta ühendust mõne dendroloogiga ja ka seda asja täpsemalt uurida.

Rein Sander